

МОНИТОРИНГ ИЗВЕШТАЈ ЗА РАБОТАТА НА КОМИСИЈАТА ЗА СПРЕЧУВАЊЕ И ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА

Институт за човекови права

Auswärtiges Amt

HUMAN RIGHTS

**ЗАШТИТА ОД
ДИСКРИМИНАЦИЈА,
БУЛИНГ И ГОВОР
НА ОМРАЗА**

**КВАРТАЛЕН МОНИТОРИНГ ИЗВЕШТАЈ ЗА СЛЕДЕЊЕ НА РАБОТАТА
НА КОМИСИЈАТА ЗА СПРЕЧУВАЊЕ И ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА**

(период: јули – септември 2021 година)

Наслов на проектот:

Заштита од дискриминација, булинг и говор на омраза

Спроведувач на проектот:

Институт за човекови права

Лектура:

Татјана Стојановска

Место и година на издавање:

Скопје, октомври 2021 г.

Овој извештај е изработен со финансиска поддршка од Германската амбасада. Неговата содржина е одговорност на Институтот за човекови права и не ги одразува гледиштата на Германската амбасада или влада.

Новиот Закон за спречување и заштита од дискриминација ја уредува превенцијата и забраната од дискриминација, лиците и видовите на дискриминација, постапките за заштита од дискриминација, како и составот и работата на Комисијата за спречување и заштита од дискриминација.¹

Во него се прошируваат основите, се менуваат и подобро се дефинираат поимникот и дефиницијата за дискриминација. Со новиот закон се професионализира Комисијата за заштита од дискриминација, која исто така ќе треба, освен на заштита, да работи и на превенција од дискриминација.²

Предмет на овој мониторинг извештај е следење на работата на Комисијата за спречување и заштита од дискриминација (КСЗД) со цел прибирање податоци за состојбите со дискриминацијата. При следењето на работата на Комисијата, акцент е ставен на следниве критериуми за евалуација: ефективност, транспарентност и отчетност. Овој извештај е изработен во рамки на проектот „Заштита од дискриминација, булинг и говор на омраза“, со поддршка од Германската амбасада во Скопје. Цел на проектот е да ја потенцира важноста во однос на спречување и заштита од дискриминација (со посебен фокус на следниве основи: сексуална ориентација, родов идентитет, социјална и родова нееднаквост), како и спречување и заштита од говор на омраза и „булинг“ – врсничко насилство меѓу средношколците.

Првиот мониторинг извештај е изготвен со прибирање информации и тоа:

- 1)** Следење на активностите на Комисијата за спречување и заштита од дискриминација (КСЗД) во однос на нејзините надлежности утврдени со Законот за спречување и заштита од дискриминација;
- 2)** Поднесување барања за слободен пристап до информации од јавен карактер;
- 3)** Следење информации објавени во медиумите кои се релевантни и се однесуваат на заштита од дискриминација, булинг и говор на омраза.

¹ Закон за спречување и заштита од дискриминација- Сл. весник бр.258 на РСМ, од 30.10.2020 година.

² Член 21, Закон за спречување и заштита од дискриминација- Сл. весник бр.258 на РСМ од 30.10.2020 година.

1.

ЕФЕКТИВНОСТ

Ефективноста, како мерка за обемот и квалитетот на преземените активности во работењето на Комисијата, кои имаат клучно влијание на поставените цели, согласно со законските надлежности на истата, ќе го даде степенот на придонес за постигнување на главната цел, а тоа е обезбедување на принципот на еднаквост, спречување и заштита од дискриминација во остварувањето на човековите права и слободи.

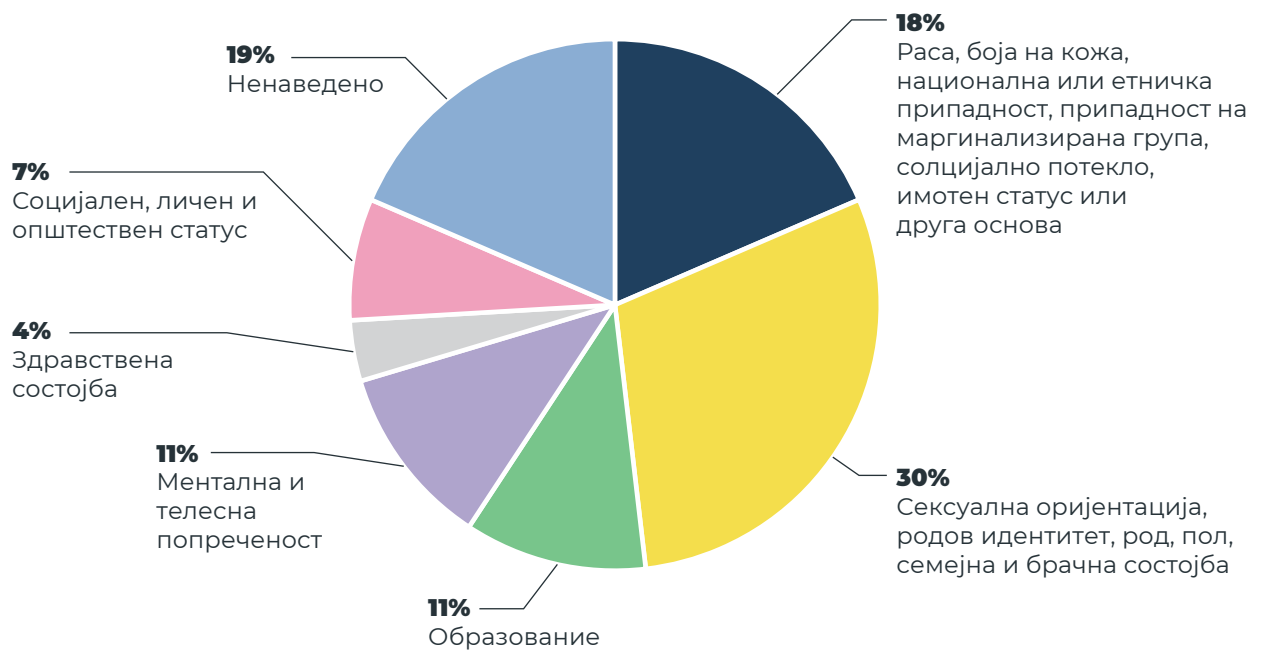
1.1. ЕФЕКТИВНОСТ ВО ПОСТАПУВАЊЕТО ПО ПРЕТСТАВКИ

Јули – Септември 2021		
Број на постапки поведени по службена должност (по основ)	1. Раса, боја на кожа, национална или етничка припадност, припадност на маргинализирана група, социјално потекло, имотен статус или друга основа:	2 (поврзани со сегрегација врз основа на етничка припадност)
	2. Сексуална ориентација, родов идентитет, род, пол, семејна и брачна состојба:	/
	3. Образование:	/
	4. Ментална и телесна попреченост:	1 (поврзана со физичка попреченост врз основа на право на учество во јавниот и политичкиот живот)
	5. Здравствена состојба:	/
	6. Социјален, личен и општествен статус:	/
	7. Ненаведено:	/
Вкупно: 3		

Број на примени претставки (по основ)	1. Раса, боја на кожа, национална или етничка припадност, припадност на маргинализирана група, солцијално потекло, имотен статус или друга основа:	5
	2. Сексуална оријентација и родов идентитет, род, пол, семејна и брачна состојба:	8
	3. Образование:	3
	4. Ментална и телесна попреченост:	3
	5. Здравствена состојба:	1
	6. Социјален, личен и општествен статус:	2
	7. Ненаведено:	5
	8. Вкупно: 27	
Број на претставки земени во работа (од претходната Комисија)	78 претставки	
Број на донесени мислења и препораки	10 мислења, препораки и заклучоци	
Просечно траење на постапките	4 постапки траеле подолго од законскиот рок од 60 дена	
Број на извршени предмети од страна на дискриминаторот	Еден предмет бил извршен, и тоа од страна на Off Road Club Pelister, кој се согласил да им овозможи пристап на сите љубители на активностите на клубот, без разлика на нивната сексуална ориентација или родов идентитет.	
Број на поднесени барања за покренување прекршочна постапка пред надлежниот суд за прекршоци	/	
Број на донесени заклучоци	10 мислења, препораки и заклучоци	
Број на донесени општи препораки во случај на дискриминација на поголем број лица	Само една препорака во поглед на пристапност до избирачките места во претстој на локалните избори.	

Број на постапки во кои Комисијата се јавила како замешувач	/
Број на поднесени барања за дејствување како пријател на судот (amicus curiae)	/
Редовно ажуриран систем на прибирање статистички податоци во врска со дискриминацијата	нема податоци

Број на примени претставки (ПО ОСНОВ)

1.2. ЕФЕКТИВНОСТ ВО СОРАБОТКАТА СО ИНСТИТУЦИИ

	Јули – Септември 2021 г.
Соработка со лица и институции на полето на заштитата од дискриминација	Потпишани три меморандуми за соработка, со ФФМ во областа на промоција на еднаквост и недискриминација, со Полио плус и со МЗМП.
Мислења и препораки за следењето на имплементацијата на ЗСЗД	Во овој период КСЗД донела мислење за одлуката за барањето на потврда за вакцинација во затворени простори, и нејзината согласност со ЗСЗД.
Број на иницијативи за измена на прописи, заради спроведување и унапредување на заштитата од дискриминација	/
Број на мислења по предлози на закони	/

1.4. ЕФЕКТИВНОСТ ВО АКТИВНОСТИТЕ ЗА ПРОМОЦИЈА

	Јули – Септември 2021 г.
Број и вид преземени активности за промоција, заштита и превенција на еднаквоста, човековите права и недискриминацијата	Член на КСЗД, Игор Јадровски, имал интервју со „Академик“ со цел едукација на темата дискриминација и заштита од дискриминација.
Број на изготвени и објавени посебни и тематски извештаи	/

2.

ТРАНСПАРЕНТНОСТ

Транспарентноста се однесува на степенот на информираност на јавноста за остварување на функцијата на овој орган, за одредени случаи на дискриминација од интерес на граѓаните, актуелните состојби поврзани со почестите видови дискриминација, известување за давање општи препораки за одредени прашања од областа на еднаквоста и недискриминацијата, како и за соработката со соодветни национални тела на други држави, меѓународни и регионални организации на полето на заштитата од дискриминацијата.

2.1. ТРАНСПАРЕНТНОСТ И ЈАВНОСТ

	Јули – Септември 2021 г.
Број на одржани конференции за медиуми	Во овој период КСЗД нема одржано конференција за медиумите.
Број на споделени мислења, наоди и препораки, со обраќање до јавноста од кој било медиум	Во овој период КСЗД директно се обраќала, преку нивната Фејсбук страница, и со своето обраќање на оваа платформа има споделено вкупно 20 мислења, наоди и препораки.
Функционалност, ажурност и лесна пребарливост на веб страницата	Комисијата во овој период немаше постоечка веб страница.
Јавност во постапката за избор на членови на Комисијата	Јавниот повик за уште еден член на КСЗД беше објавен во „Службен весник“ бр. 102, во мај 2021 година, и поставен на Фејсбук страната на КСЗД. Интервјуата со кандидатите за член на Комисијата беа јавни, со присуство на граѓански организации во Собранието. Сепак членот се' уште не е избран.

3.

ОТЧЕТНОСТ

Отчетноста е тесно поврзана со транспарентноста на Комисијата, бидејќи од бројните надлежности, кои се законски определени, произлегуваат три сегменти на отчетност: а) преку објавување Квартални извештаи, доставување Годишен извештај за својата работа до Собранието на РСМ и изготвување Финансиски извештај за располагање со средствата од буџетот, наменет за работа на Комисијата.

	Јули – Септември 2021 г.
Објавување Квартални информации за работата	Првиот Квартален извештај е промовиран на 21 јули 2021 година.
Поднесување на Годишниот извештај за работа до Собранието на РСМ, во законски рок и објавување на истиот	/
Објавување финансиски извештај за располагањето со буџетските средства	/
Донесени подзаконски акти (чл. 21, став 22)	Деловник за работа, Буџет за 2022 година, Годишен план за вработување, Стратешки план 2021-2026 г. и Годишна програма за 2022 година.

ЗАКЛУЧОК

Од презентацијата на првиот извештај на Комисијата видливо е дека истата се соочува со недостиг од техничка опрема и стручен кадар. Овие недостатоци, како и немањето веб страница, во најголем дел ја попречуваат ефективната и транспарентна работа на Комисијата.

Комисијата споделува информации преку својата Фејсбук/Facebook страница до јавноста, но непостоењето на веб страница претставува пречка за обезбедување на поголема транспарентност и отвореност до информациите.

Меѓутоа, освен од страна на социјалните медиуми, на друг начин не може да се следат нивните активности, ниту степенот за извршување на препораките кои Комисијата ги упатила и дали во некој случај неотстранувањето и непостапувањето по препораката го проследиле со прекршочна пријава.

Комисијата, во извештајниов период, примила најмногу претставки за заштита на правата од областа на сексуална ориентација и родов идентитет, пол, семејна и брачна состојба. Од нив дури 5 претставки се однесувале на дискриминација заснована на сексуална ориентација или родов идентитет, кои, како нови основи, се внесени во новиот Закон за спречување и заштита од дисискриминација. Позитивно е дека Комисијата, во извештајниов период, по овие претставки успеала позитивно да изврши еден предмет на дискриминација, кој се однесувал на сексуална ориентација.

